

ҚАЗАҚСТАН
МҰСЫЛМАНДАРЫНЫҢ
ДІНИ-ТАНЫМДЫҚ
ГАЗЕТІ

ИСЛАМ

және

Қазақстан
мұсылмандарының
діни-танымдық
газеті

ӨРКЕНЦЕТ

№ 10 (118)

1-10 СӘУІР, 2008 ЖЫЛ.

Газет 2000 жылдың қазан айынан шыға бастады.

www.muftyat.kz

Газетте Құран аяттары мен пайғамбарымыз Мұхаммедтің (с.ғ.с.) хадистері жарияланғандықтан, оған құрметпен қарап, аяқасты етпеулеріңізді сұраймыз.

(Соңы. Басы өткен санда.)

Адамзат пайғамбарларға қарап, бағыт түзеп, бағдар алады. Олар – адамға әрбір істе қайталанбас үлгі, ізгілік жолындағы қол жетпес биік шың, адасқанға жол сілтейтін жарық жұлдыз. Хазреті Мұхаммед (с.ғ.с.) пайғамбарымыздың өнегелі өмір жолы қанша ғасыр өтсе де ескірмей, керісінше, ғасырдан ғасырға жалғасып, ғалымдар мен түрлі сала мамандарын таң қалдырып, адамзат көгінде жарқыраған жұлдыз болып тура жол көрсетуде. Бүгінде сонынан екі миллиардқа жуық мұсылман еріп, күн сайын мыңдаған жандар Оның (с.ғ.с.) осы асыл қасиеттеріне тәнті болып, тілі және жүрегімен “Лә иләһә иллә Аллаһ, Мұхаммәдуррасулүлла”, яғни “Аллаһтан басқа Тәңір жоқ, Мұхаммед Оның Елшісі” кәлімәсін қайталап, ислам дінінің қайнарына қанығуда.

Кез келген жанның бет-әлпеті – тани алатын адам үшін иесі жайлы мағлұмат беретін кітап тәрізді.

Әбсаттар қажы ДЕРБІСӘЛІ, Қазақстан мұсылмандары діни басқармасының төрағасы, Бас мүфти.

ХАЗРЕТІ МҰХАММЕД (С.Ғ.С.)

Пайғамбарымыздың (с.ғ.с.) нұрлы жүзінде тек туралық көрінетін. Мұны байқаған яһуди ғалымдарынан Абдулла ибн Сәлам Пайғамбарымызды (с.ғ.с.) бір көргеннен: “Мына жүзде еш жалғандық жоқ”, – деп дереу иман етсе, Абдулла ибн Рәууаһа: “Егер Оның (с.ғ.с.) пайғамбарлығын қуаттайтын айқын мұғжизалар болмаған жағдайда да Оның нұрлы жүзі – көрген адамның иман етуіне жеткілікті еді”, – дейтін.

Ардақты Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) жаратылысы мен мінезі жөнінен адамдардың ең кәмілі еді. Ол орта бойлы, екі алақаны мен екі жауырынының (екі иығының) арасы кең, толық та, арық та емес, орташа денелі еді. Көздері қара, кірпіктері өте ұзын болатын. Бұрылса, бүкіл денесімен бұрылатын. Саусақтары да салалы еді. Екі алақаны да етті, сүйегі ірі, кеуделі, күшті, қайратты еді. Терісі жібектен де жұмсақ-ты. Қастары иілген жаңа туған айдай, қалың, бір-біріне қосылмайтын. Екі қасының ортасында бір тамыры болатын, ренжігенде қозғалып тұрар еді. Қыр мұрынды, сақалы үлкен және қалың, дөңгелек жүзді, қызыл шырайлы, жүзінен нұр тамып тұратын. Екі жауырының ортасында пайғамбарлық мөрі бар еді. Мұбарак тістері маржандай тізілген, аппақ болып жарқырап, сөйлегенде алдыңғы тістерінен нұр шашырап тұратын. Денесі тап-таза хош иісті еді. Терлегенде де одан әдемі иіс шығатын. Біреуге қол беріп амандасса, ол кісі күні бойы сол иіске бөленіп, көңілі хош жүретін. Мұбарак қолымен бір сәбидің басын сипаса, ол өзге сәбилерден хош иісімен ерекшеленіп шыға келетін.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) өте сезімтал, алыстағыны еститін, адамның көзі жетпейтін жердегіні көретін көреген еді. Қимылы орташа болатын. Жүргенде жеңіл адымдап, тез-тез жүретін, сырттан қарағанда жай жүріп бара жатқандай көрінетін. Бірақ жанында бара жатқандар тез жүрсе де ілесе алмай қалып қоятын. Бос сөз сөйлемейтін, әрбір сөзі хикмет және насихат еді. Жылы жүзді, тәтті сөзді болатын. Ешкімге жаман сөйлемейтін, ешкімге жамандық жасамайтын, ешкімнің сөзін бөлмейтін. Жұмсақ мінезді, әрі

кішіпейіл, айбатты және байсалды еді. Қатты күлмей, тек жымиятын. Қарағанда көз қырымен қарайтын. Сахабаларды алдына жіберіп, өзі соңында жүретін. Кімге болса да бірінші болып сәлем беретін.

Туған-туыстарын құрмет тұтатын, үй-іші, сахабаларымен жақсы қарым-қатынаста болатын. Қызметшілерін жақсы көретін, өзі не ішсе, не кесе, қызметкерлеріне де соны ішкізіп, соны кидіретін.

Өте жомарт, қолы ашық, мейірімді, жұмсақ мінезді еді. Уәдесіне берікті. Қорықта айтқанда, жаратылысы да, мінезі де әдемі, көркем жібектей еді, адамдардың ең кәмілі, теңдесі жоқ еді.

Құран Кәрімде: “Біз сені бүкіл әлемге рақым етіп қана жібердік” (“Әнбия” сүресі, 107-аят), – делінсе, Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) мұны бүкіл ғұмырымен тамаша жүзеге асыра білді. Екі жиһан сұлтанының рақымдылығы – тек адамзатты ғана емес, барлық болмысты қамтыған және әлі де қамтып келе жатқан,

тамса, Аллаһ оларды жермен-жекпен етеді-ау деген оймен дірілдеп: “Аллаһым, елімді кешір, өйткені олар (мені) білмейді!” – деген еді.

Неткен көл-көсір мейірімділік десеңізші! Оны өлтіруге тырысқандарға лағынет айту орнына, керісінше, Аллаһқа дұға етіп, кешірім тілеп жалбарынды.

Шындап келгенде, олар Ислам жаңа уағыздала бастаған кезде Пайғамбарымызды (с.ғ.с.) мазақ етіп, бетіне түкіріп, намаз оқып тұрғанда басына түйенің ішек-қарнын ақтарып, кішкентай балаларды айдап салып, тас боратып, әлемге мейірім

біріне қарама-қайшы екі көркем қасиетті араластырып, шатастырмастан тепе-теңдігін сақтап алып жүруі өте қиын. Мысалы, біреу жомарт, бірақ ол жомарттығын ысырап дәрежесіне дейін апаруы мүмкін, немесе қолындағысын үнемдеймін деп жүріп сараңдыққа бой алдыруы да ықтимал. Батыр, қаһарман, бірақ ержүректік қасиеті өз арнасынан шығып, алды-артын аңдамайтын, жақсы-жаман деп талғамайтын соқырлық дәрежесінде қатыгездікке ұласуы ғажап емес.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) жақсы қасиетті қарама-қайшы қасиетпен

Ораза айында Жәбірейілмен (ғ.с.) бірге болған кезде қолында барын тегіс тарататын. Жәбірейіл (ғ.с.) әр түні келіп Оған (с.ғ.с.) Құран үйрететін. Жел айдап келген аймаққа бұлт келіп, бұлт келген аймаққа жаңбыр жауып берекетке бөленсе, Жәбірейіл (ғ.с.) періште Пайғамбарымызды (с.ғ.с.) сол жүрген жерін берекетке кенелтетін бұлттан да асырып “Аллаһтың Елшісі (с.ғ.с.) берекет әкелуші желден де жомарт”, – дейтін.

Рахым Пайғамбары (с.ғ.с.) көркем мінезімен ерекшеленгені сияқты жомарттығымен де ерекше еді. Бұл

АЛЛАҒА МАДАҚ, ПАЙҒАМБАРЫМЫЗҒА (С.Ғ.С.) САЛАУАТ!

бұдан кейін де қамти берер терең сүйіспеншілік.

Хазреті Пайғамбарымызды (с.ғ.с.) еске алғанда, көз алдымызға тек қана мейірім мен сүйіспеншілік келеді. Ол (с.ғ.с.) бүкіл адамзатқа мейірімділік пен рақым алып келді. Достары түгілі, дұшпандары да одан тек қана жақсылық пен ізгілік көрді.

Мекке кезеңінде, мысалы, ең алғашқы мұсылмандарға мүшріктер адам баласы көрмеген азаптарды көрсетті. Аптап ыстыққа байлап, діннен бас тартуға мәжбүрледі. Алайда, екі әлем сұлтанынан ақиқат нәріне қаныққан алғашқы мұсылмандар Исламнан бас тартпады. Дұшпандары оларды туыстарынан айырып, көрген жерлерінде тас лақтырып, ұрып-соғып, жан төзгісіз істер жасады. Мұсылмандардың саны өсуінен қауіптеніп, ешкім мұсылмандармен сауда да жасамай, оларды тұрған мекендерінен қуып шығып, шөл далаға қамап, туыстарымен де қарым-қатынасты үздіріп, қиын жағдайға душар етті. Қаншама мұсылмандар аштықтан қаза болды. Алғашқы мұсылмандар мұндай азапқа тек қана бір Тәңір деген қасиетті сөзді жеткізсе деп душар болуында адамзат баласына сабақ болар ақиқат жатыр.

“Хұдайбия” сияқты шарттары ауыр келіссөзге қол қоюға мәжбүрледі. Хазреті Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) Меккені азат еткенде өзіне жасалған барлық қастандық, дұшпандық атаулыны кешіре білді. Енді өш алар, жазалар деп іштей қорқып тұрған жұртқа: “Барындар, бүгін барлығың азатсындар, ешкім де жауапқа тартылмайды!” – деді.

Ухуд соғысынан да осының ең озық мысалдарын таба аламыз. Сол жерде Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) жанындай жақсы көретін сүйікті немере ағасы хазреті Хамза шейіт болды. Қаза тауып қана қоймай, денесі парша-парша, бөлек-бөлек болды. Және әпкесінің ұлы Абдулла ибн Жаһш та туралған етке айналды. Өзінің қасиетті басы жарылып, тістері сынып, тәні қанға боялды. Дұшпандары ыза-кектері қайнап, бар күш-жігерлерімен соғысты. Өзін өлтіруге тырысқан сәтте хазреті Мұхаммед (с.ғ.с.) пайғамбарымыз Ұлылардың Ұлысының қаны жерге

әкелген Пайғамбардың (с.ғ.с.) басын жарып, ең жақын достарын өлтіргендер еді. Осылайша өзіне зұлымдық жасағандарға Ол (с.ғ.с.): “Рабым, бұлар менің пайғамбар екенімді білмейді ғой. Білсе, бұған бармас еді. Оларды кешіре гөр!” – деп кешірім тіледі. Ол (с.ғ.с.) осындай мейірімді де кешірімшіл жан еді. Меккені азат еткеннен кейін өздеріне азап шектірген қауымды жазалау да қолдарында еді. Алайда, Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) кеңпейілділігімен пайғамбар екендігін көрсетті.

Пайғамбарымыздың (с.ғ.с.): “Мен лағынеттеуші емес, рақым етуші етіп жіберілдім”, – деуі Рақым Пайғамбарының (с.ғ.с.) жүрекжарды сөздері еді. Ол (с.ғ.с.) халыққа қайғы мен қасірет арқалатып, не болмаса қарғыс айтып лағынеттеуші емес, барша жұртқа Аллаһтан рақым тілеу үшін жіберілді.

Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) балаларға деген мейірімі де, ерекше еді. Кейде Ол (с.ғ.с.) балалармен бала да болып кететін. Немерелерін иығына мінгізіп, оларды ойнатып, қатты еркелететін. Немерелері Хасан мен Хусейнді Пайғамбардың (с.ғ.с.) құшағына алып, аймалағанын көргенде Акра ибн Хабис: “Ойпырым-ай, менің он балам бар, осы уақытқа дейін ешқайсысының маңдайынан иіскеп, бастарынан сипап көрмеппін!” – дегенде Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.): “Мейірім көрсетпегенге (Аллаһтан), мейірім жоқ” – деп жауап береді.

Мейірім Пайғамбары (с.ғ.с.) тіпті жан-жануарларға да мейіріммен қарап, анасынан айырылып шырылдаған құс балапанының дауысын естісе, жүрегі езіліп, құс балапанымен қауышқанша көңілі жай таппайтын.

Бір жорықтан қайтып келе жатқан кез болатын. Тыңғу үшін тоқтаған кезде сахабалардың бірі құс ұясын көріп, одан балапанын алып аймалай бастайды. Осы кезде ана құс келіп, балапандарын кісі қолынан көрісімен, шырылдап, айналып ұша бастайды. Осыны көрген Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) ашуланып, балапандарды тез ұяға салуға әмір етеді.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) бойындағы адамилық қасиеттер мүлдем ерекше еді. Кез келген кісінің бір-

араластырмаған. Өз арнасынан тасытпаған. Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) ержүрек, батыр және мұнысымен қоса құмырысқаны байқамай басып кетсе, жүрегі елжіреп, діріл қағатындай аса мейірімді, рақымды және кішіпейіл еді. Өте мейірімді боламын деп ешқашан қорқақтық пен қорлануға бас иімеген. Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) өте салмақты, байсалдылығымен қоса жанындағы адамдарға шаттық сыйлай алатын, күлкісі күміс шашқан жарқын жүзді еді. Қысқасы, әр қасиетті өз арнасынан асырып, екінші бір жаман қасиеттің жағасына апармаған. Яғни, таразының екі басын тең ұстап, тепе-теңдікті сақтаған.

Оның бүкіл ғұмыры, мінез-құлқы мен жүріс-тұрысы – тек пайғамбарда ғана кездесетін ерекшеліктер. Аллаһ тағала Құранда: “Сен керемет мінез-құллыққа иесің” («Қалам» сүресі, 4-аят), – дегенде Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) бойындағы осы қасиеттерді мензейді. Оның (с.ғ.с.) бойындағы қасиеттері адамзатты әлі де тәнті етуде.

Абай ағамыз халықты Пайғамбарымыздан (с.ғ.с.) үлгі алуға былай деп үндейді:

«Аллаһ мінсіз, әуелден
пайғамбар хақ,
Мү’мин болсаң үйреніп сен
де ұқсап бақ...»

Иә, он төрт ғасыр бұрын ғұмыр кешкен Аллаһ Расулының (с.ғ.с.) көркем де, әсем мінез-құлқы әрбір мұсылман баласының аңсарына айналды. Себебі, Ондағы (с.ғ.с.) бұл асыл қасиеттер – адамзатты адамдықтың асқар шыңына шығарар, өзгермесе ереже-қағида, барлық жақсылық атаулыға бағыт көрсетер темірқазық іспетті.

Жаратылыстардың абзалы болған адам баласына тән жомарттық, әділдік, шынайылық, шыншылдық, сенімділік, мейірімділік, тақуалық, сабырлық сынды қасиеттердің ең биік шыңында қашанда Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) тұрды.

Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) бойына сіңген тағы бір қасиет – жомарттығы еді.

Абдулла ибн Аббас Пайғамбарымыздың (с.ғ.с.) жомарттығы жайлы: “Аллаһтың Елшісі (с.ғ.с.) адамдар ішіндегі ең жомарты еді.

Оның (с.ғ.с.) пайғамбарлыққа ғана тән қасиеті болатын.

Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) өзі де өнегелі өмірінде жомарттықтың керемет үлгісін көрсетуімен қатар мәрттікке байланысты: “Жомарт – Аллаһқа, жәннатқа және халыққа жақын, жәһәннамнан алыс. Сараң – Аллаһтан, жәннаттан және ел-жұрттан алыс, жәһәннамға жақын”, – деген. Ол осы айтқан сөзінің үлгісі бола білді, әйтпесе пайғамбар бола ма?!

Әрине, ол қаласа, өлеңінің ең бай адамына айналар да еді. Негізінде, хазреті Мұхаммед (с.ғ.с.) пайғамбарлығын жария еткен алғашқы күндерінде құрайыш тайпасы алған бетінен қайтару үшін Оған (с.ғ.с.) осындай ұсыныс жасады да. Кейіннен де барлық мұсылмандардың Аллаһ жолында беретін нәрселері үнемі Оның (с.ғ.с.) қолында болатын. Патшалардан келген сыйлықтардың да есебі жоқ еді. Бірақ Ол (с.ғ.с.) бұларды мақсат етпеді.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) ғанибеттерінің бестен біріне Аллаһтың бұйрығымен ие болатын. Яғни, мүлкінің бестен бірі Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) жеке өзіне берілген-ді. Оны қалағанынша жұмсай алатын. Алайда хазреті Омар (р.а) (585-644) бір күні Пайғамбарымыздың үйіне келген кезде, Оның тым жұпыны хал-жағдайын көріп, жылап жіберді. Хақ Пайғамбар неге жылағанын сұрағанда, ол:

– Пайғамбарым! Патшалары қазына мен байлыққа кенеліп шалқып жүргенде, сенін төсенер көрпешен де жоқ. Бар болғаны – ши ғана. Ол да тәниге батып, іздері қалып қойыпты. Әлем Сен үшін жаратылған емес пе еді?! – деді.

Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) сонда: “Омар, мына дүние олардың, ал ақырет біздікі болуын қаламайтын ба едің?! – деп жауап береді.

Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) тағы бір асыл қасиеттерінің бірі – сенімді (Әмин) әрі турашылдығы болатын.

Ол (с.ғ.с.) бұл сипатқа пайғамбарлық қонғанға дейін де ие болатын. Тіпті қырық жасқа келіп, пайғамбарлық міндет жүктелгенге дейін ел ішінде ең сенімді тұлға

ретінде танылған-ды.

Мекке халқының кез келген біреуі сапарға шығар болса, қолындағы ең құнды заттарын еш күмәнданбастан Пайғамбарымызға (с.ғ.с.) аманаттайтын. Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) аманатқа қиянат жасамаған. Өйткені, оның дінінде аманатқа қиянат ету, уәдеде тұрмау және жалған сөйлеу – екіжүзділіктің белгісі саналатын. Тіпті, Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) Меккеден Мәдинаға көшуге мәжбүр болған кезде де Мекке халқының қолындағы аманатын иелеріне тапсыру үшін хазреті Әлиді (р.а.) орнына қалдырған.

Осылайша Ол (с.ғ.с.) өзіне қарсы шығып, тіпті өлтіруді жоспарлап, елінен, жерінен кетуге мәжбүр еткен пенделердің де аманаттарына қиянат етпеді.

Ол (с.ғ.с.) осындай сенімділігі тұрғысынан да керемет үлгі-өнеге қалдырған ізгілікті жан еді. Ғасырдан ғасырға, ұрпақтан ұрпаққа таусылмас жырға айналған Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) тағы бір үлгілі қасиеті – кішіпейілдігі мен кісілік келбеті еді. Бос сөзден бойын аулақ ұстаған мейірім Пайғамбарының (с.ғ.с.) пайдасыз нәрселерді сөз еткеннен гөрі үндемей қалудың абзалырақ екендігін жөн санайтын. Сөйлегенде сөзін байыппен терең толғанып айтатын кісі екендігі анық та айқын аңғарылатын. Сахабалар Оның (с.ғ.с.) аузынан шыққан әрбір сөзді қалт жібермей жаттап алуға тырысатын. Маңызды нәрселер жайлы айтқанда Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) ол сөзді үш мәрте қайталап, көңілдерге құя түсетін. Бос сөзді былай қойып, екі әлем Сардарының (с.ғ.с.) қатты дауысшығарып күлгенін де ешкім көрмеген. Ол (с.ғ.с.) тек езу тартып, сондай бір жылы шыраймен жымын қана күлетін.

Ол жайлы Абдулла ибн Харис: “Үнемі күлімсіреуде Одан өткен ешкімді көрмедім”, – дейді. Оның (с.ғ.с.) біреудің айыбын бетіне басып, кемшілігін жұрт алдында әшкерелеп, бір нәрсе үйреткенін ешкім де көрмеген, бұл Оның (с.ғ.с.) табиғатында жоқ нәрсе болатын.

Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) кішіпейілдік келбетінің бір мысалын мына бір оқиғадан көруімізге болады. Кішіпейілділігі сол, көбінесе Оның (с.ғ.с.) мешітіне келгендер, Пайғамбардың (с.ғ.с.) кім екенін біле алмайтын, тек сахабалардың қимылдарынан, яки Ол (с.ғ.с.) сөйлей бастағанда ғана барып, Аллаһ Расулы (с.ғ.с.) екенін айыра алатын. Хижрат заманында хақ Пайғамбарды (с.ғ.с.) көрмеген мәдиналықтардың көбісі сол күні Әбу Бәкірдің (568-634) қолын сүйеге ұмтылған еді. Бірақ ол қолына желпуіш алып Пайғамбарымызға (с.ғ.с.) қарай желпи бастағанда барып, Аллаһ Расулының (с.ғ.с.) кім екенін аңғарған-ды. Өйткені Аллаһ Расулы (с.ғ.с.) өзін Әбу Бәкірден ерекшеленетін ешқандай бір қылық көрсетпеген.

Оның (с.ғ.с.) қарапайымдылығын төмендегі хадистен де көруге болады.

Хазреті Айша (613-678) анамыздан риуаят етілген бір хадис бізге былайша жеткізеді: “Аллаһ Елшісі үйінде жай адам секілді еді. Өз киімін өзі жуып, аяқ киімдерін жөндейтін. Және де үй істерінде әйелдеріне көмектесетін”.

Осы кезде әлемнің төрт тарапына Пайғамбарымыздың (с.ғ.с.) аты жайылып, әркім Оның (с.ғ.с.) діні жайында әңгіме етіп жатқанды. Ол (с.ғ.с.) уақытын өте орнымен пайдаланатын. Сондықтан да маңызды істер арасында үй іші шаруаларына да уақыт табатын. Хақ Пайғамбар (с.ғ.с.) әрбір тамаша сипатының шыңында отыруға лайық еді. Және солай болды да.

Кезінде махзумилер руының бір әйелі ұрлық жасайды. Құрайыштар текті әулеттен шыққан бұл әйелді жауапқа тартпауды ойластыра бастайды. Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) Усама ибн Зәйдті ерекше жақсы көретінін білгендіктен, араға соны салды. Ол әйелді жазаламауды өтініп, Пайғамбарымызға (с.ғ.с.) келеді. Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) сонда Усамаға:

– Осындай алалаушылығы себепті Исраил ұлдары жазаға душар болды. Олар кедейлерге ең ауыр жаза

беріп, беделді және бай адамдарын жауапқа тартпайтын, – деді.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) әділ үкім берерде ақсүйек, шаруа, не болмаса мұсылман, кәпір деп ешкімді бөле-жармай, тең қарайтын.

Ол (с.ғ.с.) өте қарапайым еді. Бір күні сахабасы Абдулла ибн Юср Аллаһ Елшісінің (с.ғ.с.) үйіне барады. Баруын барғанмен, өз Пайғамбардан (с.ғ.с.) қатты жүрексініп, жанарын тайдыра береді. Оның қорқып, аяқ-қолы дірілдегенін көргенде әлемнің ардақтысы (с.ғ.с.): “Бауырым, қалтырама! Мен патша емес, құрайыштың қатқан нан жеген әйелінің ғана баласымын ғой”, – деген.

Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) мұсылмандар арасында ең қадірлі адам бола тұра, қиыншылықтар ортасында жүрді. Үш күн бойы нәр татпастан аш жүрген күндері жиі кездесетін. Ол (с.ғ.с.) сондай-ақ, өте биязы жанды. Өзіне тас лақтырып, ауыр азаптарға душар еткен дұшпандарына да мейірімді бола білген, ұстамды да ұлағаты мол ұстаз-ды. Үмметтеріне айтқан өсиеттерін жүзеге асыруда көшбасшы болды. Ораза ұстауға әмір берсе, алдымен өзі ораза ұстап, басқаларға үлгі бола білді. Намаз оқы десе алдымен өзі түнімен аяқтары талғанша намаз оқып, үмметтеріне ұзақ дұға ететін. Зекет беруге әмір еткенде де мал-мүлкін Аллаһ жолынан еш аямады.

Жомарттық пен әділдік айнасы бола білген Адамзаттың асқар тұлғасынан өнеге алған жолдастары Ол (с.ғ.с.) дүниеден өткеннен кейін де әрбір істерінде Оны (с.ғ.с.) басшылыққа алып, үкім бергенде де Оны (с.ғ.с.) үлгі ете білді. Аллаһ Елшісі (с.ғ.с.) өзіне тіл тигізіп, дөрекі сөйлегендерге жаза орнына кешірім етіп, олардың жүректеріне ислам қақпасын айқара ашты. Айтқан әрбір сөздері жүректерге қамбадай төгіліп, істеген амалдары ақиқат жаршысы екендігін баршаға паш етіп, оған деген махаббатты көңілдерге құя берді.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) – тамаша тәрбиеші де еді. Оның (с.ғ.с.) тендессіз тәрбиешілігінің алдында бүкіл әлем бас иеді. Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) Араб түбегі қараңғы қоғамын бар-жоғы жиырма үш жыл ішінде тәрбиелеп, жетілдіріп әлемге үлгі болар қоғамға айналдырды. Әбу Бәкір, Омар, Осман (575-656), Әли (600-661) секілді жұлдыздай жарық та, биік сансыз тұлғаларды жетілдіріп, ғаламға кәміл адамның үлгісін көрсетті. Тайпа-тайпаға жіктеліп, бір-бірімен қырық пышақ болып қырқысып, бітпейтін қан дауына бой алдырған бұл қоғамда сөйтіп нағыз бауырлық пен ағайындықтың бейбіт туы желбіреді.

Қоғамының қанына сіңген адамгершілікке жат әдет-ғұрыптардың тамырына балта шауып, жоқ етті. Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) осындай тәрбиеші, осындай ұстаз еді. Ол (с.ғ.с.) адамдарға ешбір істі зорлап-мәжбүрлеп істетпеген. Айналасына жиналған нұр жүзді сахабалар Оның (с.ғ.с.) аузынан шыққан әрбір сөзді жан-жүректерімен қабылдап, жүзеге асыру үшін, керек болса, жандарын да пиду етуге дайын тұратын. Оның ұстаздығына тәнті болған Муғауия ибн Хакам атты сахаба: “Одан асқан керемет мұғалімді бұрын-соңды көрмедім. Ол мені зекіп ұрыспады және қол жұмсап ұрмады”, – дейді.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с.) керемет психолог еді. Ол адамдардың қоғамдағы дәрежесіне, ақыл деңгейі мен түсінігіне және мінез-құлықтары мен құбылмалы көңіл-күйлеріне қарай сөз тандап, уақыт белгілейтін. Міне, сондықтан Ол (с.ғ.с.) кейде бір ғана сөзімен заманының заңғар тұлғаларының жүрегіне жол тауып, көңіліне Исламға деген сүйіспеншілік отын маздататын. Барлық сахабаға жүрегінен жеке орын беріп, ерекше назар аударғандықтан, әрқайсысы өзін “Пайғамбардың ең жақсы көретін адамы шығармын” деген ойда қалатын.

Пайғамбарымыздың (с.ғ.с.) әрбір қимылы, әрбір сөзі, өмірінің әрбір сәті барша адамзат үшін үлгі-өнеге екені сөзсіз. Әрине, Мұхаммед (с.ғ.с.) секілді өз пайғамбардың ерекше ғибратты қасиеттерін сипаттап шығу, мінез-құлқы жайлы айтып тауысу мүмкін емес, сол себепті әңгімені осымен тәмамдаймыз.